

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod:	30 Gorffennaf 2013
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Bobby Feeley, Aelod Arweiniol y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Iechyd / Phil Gilroy, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a Busnes
Awdur yr Adroddiad :	Alaw Pierce, Rheolwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Anabled a Diogelu
Teitl:	Diogelu Oedolion

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn sôn am gynigion ar gyfer trefniadau i'r dyfodol ar gyfer arolygiaeth Diogelu Oedolion yn unol â Bil Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru).

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae angen penderfyniad am yr opsiynau sydd ar gael er mwyn galluogi unrhyw newidiadau i'r trefniadau cyfredol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Cabinet yn ystyried yr adroddiad ac yn cytuno i newid y trefniadau cyfredol ar gyfer diogelu oedolion, yn unol â phob partner ledled Gogledd Cymru, i'r dewis a ffefrir o Fwrdd Diogelu Oedolion Gogledd Cymru ddwyradd. Mae gwerthusiad o'r opsiynau wedi'i atodi yn Atodiad 1.

4. Manylion am yr adroddiad

4.1 Mae Bil Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) yn rhoi gofyniad ar bartneriaid i ddatblygu trefniadau cyfredol diogelu oedolion i raglen diogelu oedolion yn lleol, rhanbarthol ac yn genedlaethol. Ar hyn o bryd ledled Gogledd Cymru mae trefniant rhwydwaith ar gyfer rhannu gwybodaeth a chefnogi cyfoedion a'r farn sy'n ymddangos yw bod angen symud rhaglen diogelu oedolion i fframwaith rhanbarthol gadarn.

4.2 Yn lleol, mae gan Sir Ddinbych Bwyllgor Diogelu Oedolion sy'n cynnwys yr awdurdod lleol, yr heddlu, grwpiau iechyd, y trydydd sector a'r sector annibynnol. Maent yn gweithio gyda'i gilydd i herio a delio â cham-drin a hyrwyddo hawliau oedolion sy'n agored i niwed. Mae ganddynt swyddogaeth monitro ansawdd ac yn adolygu arferion a dulliau'n rheolaidd, gan gynnwys adborth o adroddiadau (e.e. Adolygiadau Gofal Difrifol), er mwyn gwella gwasanaethau a chanlyniadau ar gyfer unigolion.

4.3 Mae Rhan 7 y Bil sy'n ymwneud â diogelu yn nodi'r gofynion yn glir ar gyfer datblygu Byrddau Diogelu Oedolion ac yn gosod yr amcanion fel a ganlyn:

a) I ddiogelu oedolion yn eu hardal sydd:

- Angen gofal a chymorth (boed yr awdurdod lleol yn cyfateb â'r anghenion hynny ai peidio, ac
 - Yn profi, neu mewn perygl o, gam-drin neu esgeulustod, a
- b) I atal yr oedolion yn eu hardal rhag bod mewn risg o gam-drin ac esgeulustod.

4.4 Bydd rheoliad statudol am Fyrddau Diogelu Oedolion yn gosod y manau yng Nghymru ar gyfer byrddau diogelu (a dylid cyfeirio atynt fel ardaloedd byrddau diogelu). Mae trafodaethau yn ystod ymgynghoriad wedi arwain at ddealltwriaeth y bydd Gogledd Cymru yn aros fel un rhanbarth.

4.5 Dewis a Ffeirir

Mae pedwar dewis wedi'i ystyried fel model ar gyfer Gogledd Cymru a'r dewis a ffeirir yw Opsiwn 4 - Bwrdd Diogelu Oedolion Gogledd Cymru ddwyrradd (gweler Atodiad 1). Mae'r opsiwn hwn yn galluogi i Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru i weithio gyda'i gilydd mewn paruau i ddatblygu tri Bwrdd Diogelu Oedolion gan ddysgu o fodel cyfredol Gwynedd ac Ynys Môn. Y cynnig yw y bydd Sir Ddinbych yn gweithio gyda Chonwy. Ond, mae elfennau o ddiogelu oedolion y gellir eu cynnal yn rhanbarthol, er enghraifft hyfforddiant, perfformiad ac archwilio, adolygu polisïau ac adolygiadau achosion difrifol.

Byddai'r strwythur yn darparu cytbwysedd rhwng gweithio'n rhanbarthol a gallu gweithio'n effeithiol ar draws y ffiniau wrth barhau i gynnal cysylltiadau lleol.

4.5.1 Gwendidau

- Dryswch posibl o ran atebolrwydd rhwng rhanbarth ac isranbarthau.
- Sicrhau cynrychiolaeth ar y lefel gywir ar gyfer yr elfennau rhanbarthol ac isranbarthol.
- Angen arweiniad cadarn ym mhob lefel
- Effaith posibl ar allu uwch reolwyr yr holl asiantaethau – gorfod mynychu mwy o gyfarfodydd nag yn flaenorol.

4.5.2 Cryfderau

- Mae model yn cael ei brofi yn y gwasanaethau plant ac mae'r hyn a ddysgir yn drosglwyddadwy.
- Lleihau dyblygu
- Caniatáu arloesi
- Cynnig y potensial i leihau galw ar adnoddau – pobl ac arian.
- Mae Gwynedd ac Ynys Môn wedi dechrau ar y daith o sefydlu bwrdd ar y cyd ac mae modd dysgu o hyn.

4.6 Ffeirir yr opsiwn dwyrradd oherwydd:

- Mae'r model yn galluogi datblygu strwythurau mewn dulliau sy'n creu cytbwysedd derbyniol rhwng rhaglenni lleol a rhanbarthol.
- Cynnal y gallu i ymateb i faterion ac arferion lleol.
- Gall elfennau diogelu oedolion rhanbarthol greu proffil uwch a chynyddu dylanwad Bwrdd Gogledd Cymru yn rhanbarthol ac yn genedlaethol
- Byddai'r model yn haws ei reoli ar gyfer sefydliadau Gogledd Cymru.

- Mae'n cryfhau rhaglen ar y cyd yng Ngogledd Cymru.
- Bydd cael model tebyg ar gyfer byrddau diogelu plant ac oedolion yn creu uniondeb ar gyfer diogelu oedolion a phlant.
- Dros amser, gallai'r model greu cyfle i uno rhai meysydd cyffredin o arferion diogelu ar draws gwasanaethau plant ac oedolion.
- Gall y model hefyd greu cyfle ar gyfer cefnogaeth busnes integredig i danategu diogelu plant ac oedolion ledled Gogledd Cymru.
- Ac yn bwysicach na dim, mae'r model yn galluogi datblygu effeithiolrwydd ar yr un pryd fel canlyniadau gwell ar gyfer oedolion sy'n agored i niwed drwy gynhwysedd mwy i rannu'r dysgu a'r arloesi ynghyd â sicrhau safon gyffredin o ymateb ar gyfer dinasyddion ledled Gogledd Cymru.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae datblygu trefniadau Bwrdd Diogelu Oedolion yn cyfrannu at y flaenoriaeth gorfforaethol i ddiogelu pobl sy'n agored i niwed a'u galluogi i barhau i fyw yn annibynnol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Bydd y model yn cael ei ddatblygu gan ddefnyddio'r cynhwysedd rhanbarthol cyfredol ar hyn o bryd. Gwnaed cais i Gronfa Cydweithio Rhanbarthol sy'n cynnwys swydd rheoli prosiect i gefnogi'r datblygiad hwn. Os yw'n llwyddiannus, bydd cyllid ar gael am 3 blynedd. Ond, mae'r model a ffeirir yn darparu cyfle i uno rhai meysydd cyffredin o arferion diogelu plant ac oedolion sydd â'r potensial i arwain at weithrediad cefnogi busnes integredig i danategu diogelu oedolion a phlant ledled Gogledd Cymru.

7. Beth yw prif gasgliadau'r asesiad a gynhaliwyd ynglŷn ag effaith y penderfyniad ar gydraddoldeb? Dylid cynnwys templed yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad.

Mae'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (gweler Atodiad 2) yn cadarnhau y byddai effaith bositif drwy safoni arferion ledled Gogledd Cymru, cynyddu proffil diogelu oedolion a darparu llywodraethu cadarn lle y bydd y Bwrdd yn cynnal eu busnes.

8. Pa ymgynghori sydd wedi digwydd?

- 8.1 Mae Uwch Swyddogion Gofal Cymdeithasol a Sefydliadau eraill Gogledd Cymru e.e. yr Heddlu, PBC, wedi cytuno â'r dewis a ffeirir.
- 8.2 Cyflwynwyd adroddiad i Archwilio Partneriaethau ar 18 Gorffennaf 2013, oedd ar ôl dyddiad cyflwyno'r adroddiad hwn. Bydd adborth llafar ar gael yn y Cabinet.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Os yw'r cais am gyllid rhanbarthol yn llwyddiannus, bydd cost gweithredu'r trefniadau diogelu arfaethedig yn cael eu cynnwys yn y cyllid sydd ar gael. Os yw'r cais yn aflwyddiannus dylid adolygu'r achos busnes i asesu a oes modd datblygu'r prosiect gan ddefnyddio adnoddau sy'n bodoli eisoes. Dylid adolygu'r sefyllfa mewn perthynas ag effeithlonrwydd posibl wrth i'r prosiect ddatblygu. Mae cynigion i ddatblygu swyddogaeth monitro contractau wedi'u nodi. Gellir creu

cynhwysedd yn y swyddogaeth monitro yn y dyfodol os yw prosiectau caffael cenedlaethol a rhanbarthol yn datblygu'n llwyddiannus ac yn cynnwys contractau gofal cymdeithasol yn eu cylch gwaith.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'r risgiau wedi'u hamlygu uchod yn 4.5.1. Bydd y rhain yn cael eu monitro'n barhaus gan y byrddau rhanbarth ac isranbarthol i sicrhau eu bod yn cael eu rheoli'n effeithiol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae trefniadau ar gyfer rheoli diogelu oedolion sy'n agored i niwed wedi'u gosod yn 'Mewn Dwylo Diogel' (2000), dogfen ganllawiau gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol a phartneriaid perthnasol i archwilio a monitro materion diogelu oedolion.

Mae ffurfio trefniadau rhanbarthol wedi'i gynnwys ym Mil Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru).